

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 25 a § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare och om ändring av 25 § och om temporär ändring av 51 § i lagen om allmänt bostadsbidrag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om bostadsbidrag för pensionstagare och lagen om allmänt bostadsbidrag ändras. På grund av att priset på uppvärmningsenergi har stigit kraftigt och enligt uppskattningar ytterligare kommer att stiga, kommer beloppet av de uppvärmningskostnader som ska beaktas som boendeutgift och som betalas separat samt underhållsutgifterna för egnahemshus att höjas 2023 för fastställandet av det allmänna bostadsbidraget. Bestämmelser om motsvarande höjning av godtagbara uppvärmningskostnader i fråga om bostadsbidraget för pensionstagare utfärdas genom förordning.

Samtidigt ska det i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare och i lagen om allmänt bostadsbidrag göras en teknisk ändring som gäller utbetalning av bidrag till hyresvärden. Ändringen är en så kallad snabb åtgärd som bestäms av kommittén för social trygghet som statsrådet tillsatte våren 2020.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen och den kompletterande budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med dem.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2023. Den ändring som föreslås i lagen om allmänt bostadsbidrag och som gäller uppvärmningskostnader och underhållsutgifter som berättigar till stöd ska gälla till utgången av 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
3 Målsättning	4
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	4
4.1 De viktigaste förslagen.....	4
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	5
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	5
4.2.1.1 Konsekvenser för statens kostnader	5
4.2.1.2 Konsekvenser för hushållens ekonomiska ställning.....	5
5 Alternativa handlingsvägar.....	5
6 Remissvar	6
7 Specialmotivering.....	6
7.1 Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	6
7.2 Lagen om allmänt bostadsbidrag	6
8 Ikraftträdande.....	6
9 Förhållande till budgetpropositionen.....	6
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	7
LAGFÖRSLAG	8
1. Lag om ändring av 25 a § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	8
2. Lag om ändring av 25 § och om temporär ändring av 51 § i lagen om allmänt bostadsbidrag	9
BILAGA	10
PARALLELLEXTER	10
1. Lag om ändring av 25 a § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	10
2. Lag om ändring av 25 § och om temporär ändring av 51 § i lagen om allmänt bostadsbidrag	11

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Regeringen enades vid budgetförhandlingarna 2023 om att låginkomsttagare ska kompenseras för det kraftigt höjda priset på uppvärmningsenergi genom en höjning av uppvärmningsnormen i bostadsbidraget för pensionstagare samt uppvärmningsnormen i det allmänna bostadsbidraget och underhållsnormen för egnahemshus 2023.

Kommittén för social trygghet, som utredde en totalreform av den sociala tryggheten, drog upp riktlinjer för vissa ändringar av teknisk natur som förtydligar nuläget. En av dessa är ändringen av bestämmelsen om utbetalning av bostadsbidrag för pensionstagare och allmänt bostadsbidrag till hyresvärden vid försummelse av hyresbetalning.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

I 9 § i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) fastställs de särskilda uppvärmningskostnader, dvs. den uppvärmningsnorm, som ska beaktas när bidraget fastställs, och de underhållsutgifter, dvs. den underhållsnorm, som ska beaktas i andra ägarbostäder än aktiebostäder, dvs. egnahemshus. Dessa normer justeras enligt lagens 51 § varje år på det sätt som föreskrivs i lagen om folkpensionsindex (456/2001).

Enligt 9 § 4 mom. i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) utfärdas genom förordning av statsrådet bestämmelser om de boendeutgifter för egnahemshus som avses i lagen samt om de boendeutgifter som ska godkännas som uppvärmningskostnader och som inte ingår i hyran eller vederlaget och om de kostnader för vatten som inte ingår i hyran eller vederlaget och som sökanden inte betalar i form av någon separat fast vattenavgift.

Enligt 54 § 1 mom. i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare justeras genom förordning av statsrådet årligen utgifterna för uppvärmning, vatten och underhåll enligt 9 § 4 mom. högst i motsvarighet till förändringen i boendeutgifterna.

Enligt 25 § i lagen om allmänt bostadsbidrag kan Folkpensionsanstalten besluta att bostadsbidraget betalas ut direkt till hyresvärden utan fullmakt av bostadsbidragstagaren, om bidragstagaren helt har försummat att betala hyran för minst två på varandra följande månader. Försummelsen ska bedömas mot bakgrund av stödtagarens livssituation. Utbetalningen direkt till hyresvärden upphör på hyresgästens begäran när det inte längre finns någon grund för det.

Då bostadsbidraget betalas ut till hyresvärden, är hyresvärden, efter att ha informerats om att stödtagarens rätt att besitta lägenheten upphör eller att stödtagaren flyttar ut ur den bostad för vilken bidraget beviljats, skyldig att meddela Folkpensionsanstaltens byrå detta. I anmälan ska nämnas när hyresgästens besittningsrätt upphör och när hyresgästen har flyttat ut ur lägenheten.

Enligt 25 a § 2 mom. i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare kan Folkpensionsanstalten besluta att bostadsbidraget betalas ut direkt till hyresvärden utan fullmakt av bostadsbidragstagaren, om bidragstagaren helt har försummat att betala hyran för minst två på varandra följande månader. Försummelsen ska bedömas mot bakgrund av stödtagarens livssituation. Utbetalningen direkt till hyresvärden upphör på hyresgästens begäran när det inte längre finns någon grund för det.

Ändring får inte sökas i Folkpensionsanstaltens beslut om att betala ut bostadsbidraget för pensionstagare direkt till hyresvärden.

Det finns skillnader mellan utbetalning av bostadsbidrag och utkomststöd till hyresvärden utan stödtagarens fullmakt. För att allmänt bostadsbidrag och bostadsbidrag för pensionstagare ska kunna betalas ut direkt till hyresvärden utan fullmakt av stödtagaren förutsätts att betalning av hyran helt har försummats för två på varandra följande månader. I fråga om utkomststöd kan utbetalningen däremot överföras till hyresvärden redan på grund av en enskild hel eller delvis försummelse. Om en klient får både utkomststöd och allmänt bostadsbidrag eller bostadsbidrag för pensionstagare och utkomststödet har överförts till utbetalning till hyresvärden redan på grund av försummelse av betalning av en månads hyra, kan utbetalning av bostadsbidraget inte överföras, eftersom förutsättningen för försummelse av betalning av hyran för två på varandra följande månader inte uppfylls helt och hållet. Ofta betalar stödtagaren även en del av hyran själv eller så att en del av hyran betalas med utkomststöd, och då är det inte över huvud taget möjligt att överföra bostadsbidraget till hyresvärden. På så vis kan det hela tiden samlas mera obetalda hyror för klienten, som till och med kan hotas av bostadslöshet.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att trygga betalningsförmågan hos pensionstagare och förmånstagare med låga inkomster i en situation med kraftigt stigande energipriser. Syftet är dessutom att göra det lättare att betala ut bostadsbidrag direkt till hyresvärden.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Enligt 54 § 1 mom. i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare justeras genom förordning av statsrådet årligen uppvärmningskostnaderna högst i motsvarighet till förändringen i boendegifterna. Det har beslutats att uppvärmningsnormen för de uppvärmningskostnader som ingår i bostadsbidraget för pensionstagare höjs med 57 procent för 2023. En motsvarande höjning föreslås i det allmänna bostadsbidraget för 2023. Höjningen görs genom att det till 51 § fogas en bestämmelse enligt vilken beloppen enligt uppvärmningsnormen och underhållsnormen för egenhemshus enligt 9 § är 57 procent högre 2023 än nivån 2022.

Det föreslås dessutom att lagen om allmänt bostadsbidrag och lagen om bostadsbidrag för pensionstagare ändras så att Folkpensionsanstalten kan besluta att bostadsbidrag ska betalas ut direkt till hyresvärden redan om bidragstagaren helt eller delvis försummar att betala hyran för två månader.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1.1 Konsekvenser för statens kostnader

Höjningen av uppvärmningsnormen i det allmänna bostadsbidraget med 57 procent för 2023 ökar utgifterna för det allmänna bostadsbidraget med uppskattningsvis 1,2 miljoner euro och motsvarande höjning av underhållsnormen för egnahemshus med uppskattningsvis cirka 1,1 miljoner euro, dvs. sammanlagt cirka 2,3 miljoner euro.

De ändringar som gäller utbetalning till hyresvärden inverkar inte på förmånsutgifterna. På längre sikt kan dessa ändringar i någon mån minska Folkpensionsanstaltens genomförandeutgifter, om betalningsstörningar i anslutning till hyresbetalningarna och utredningar i anslutning till dem minskar. Denna ändring är inte betydande och kan inte bedömas exakt.

4.2.1.2 Konsekvenser för hushållens ekonomiska ställning

Det finns sammanlagt cirka 360 000 hushåll som får allmänt bostadsbidrag (september 2022). Största delen av stödtagarna bor på hyra och uppvärmningen ingår i allmänhet i hyran. Cirka 15 500 hushåll betalar separat för uppvärmningskostnaderna och i deras bostadsbidrag beaktas uppvärmningsnormen. Något under 5 000 hushåll som får stöd bor i eget egnahemshus. När bostadsbidraget för dem fastställs tillämpas underhållsnormen för egnahemshus. De faktiska boendeutgifterna för dem som får allmänt bostadsbidrag överstiger ofta de maximala boendeutgifter som ska beaktas i bostadsbidraget. Cirka 80 procent av de hushåll som använder uppvärmningsnormen har faktiska boendeutgifter som överstiger de maximala boendeutgifter som ska beaktas i bostadsbidraget. De maximala boendeutgifterna för dem som bor i egna egnahemshus överskrids för ca 60 procent av de hushåll som får stöd. Cirka 3 100 hushåll kommer således att dra nytta av höjningen av uppvärmningsnormen och cirka 2 000 hushåll av höjningen av underhållsnormen för egnahemshus.

Det allmänna bostadsbidraget justeras på grund av förändringar i boendeutgifterna, om de boendeutgifter som ska beaktas stiger med minst 50 euro per månad. Höjningen av normerna leder inte till en justering av stödet för alla stödtagare, utan justeringen är beroende av hushållets storlek och boningsort. Nyttan tillfaller således en betydande del av de ovannämnda grupperna med fördröjning när bostadsbidraget justeras 2023, antingen vid den årliga justeringen eller på basis av förändringar i andra omständigheter.

Beloppet av den höjning som beviljas avgörs alltid från fall till fall. Den är beroende av hushållets storlek, den kommun där bostaden är belägen och de inkomster som ska beaktas när hushållet beviljas stöd. Många förmåner och inkomster som ska beaktas i det allmänna bostadsbidraget höjs fr.o.m. den 1 januari 2023 och dessa höjningar inverkar också på bidragsbeloppet.

5 Alternativa handlingsvägar

Det är också möjligt att lindra villkoren för utbetalning av bostadsbidrag direkt till hyresvärden, t.ex. så att en försummelse att betala hyra för en hel månad gör det möjligt att betala ut bostadsbidraget direkt till hyresvärden. Ofta betalar stödtagaren emellertid även en del av hyran själv eller så att en del av hyran betalas med utkomststöd. Då blir det inga sådana månader då hyran skulle bli helt obetald. En försummelse av betalning av hyra för en hel månad såsom en förutsättning för att bostadsbidraget ska kunna betalas ut direkt till hyresvärden kommer således i själva verket inte nämnvärt att underlätta direkt utbetalning av bostadsbidraget till hyresvärden.

6 Remissvar

Propositionen har utarbetats skyndsamt för att underlätta försörjningen för dem som har låga inkomster. På grund av den snabba beredning som krävs med anledning av de exceptionella omständigheterna har det inte varit möjligt att ordna någon remissbehandling.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

25 a §. Utbetalning till hyresvärderna. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras. I momentet föreskrivs det att Folkpensionsanstalten kan besluta att bostadsbidrag för pensionstagare ska betalas ut direkt till hyresvärderna. En förutsättning för utbetalning direkt till hyresvärderna är enligt gällande lag att hyresgästen helt har försummat att betala hyran för minst två månader. I fråga om utkomststöd kan utbetalningen överföras till hyresvärderna redan på grund av en enskild hel eller delvis försummelse. Om en klient får både utkomststöd och bostadsbidrag för pensionstagare och utkomststödet har överförts till utbetalning till hyresvärderna redan på grund av försummelse av betalning av en månads hyra, kan utbetalning av bostadsbidraget inte överföras, eftersom förutsättningen för försummelse av betalning av hyran för två på varandra följande månader inte uppfylls helt och hållet. Ofta betalar klienten även en del av hyran själv eller så att en del av hyran betalas med utkomststöd, och då är det inte över huvud taget möjligt att överföra bostadsbidraget till hyresvärderna. På så vis kan det hela tiden samlas mera obetalda hyror för klienten. Det föreslås att momentet ändras så att Folkpensionsanstalten kan besluta att bostadsbidraget för pensionstagare betalas ut direkt till hyresvärderna redan om bidragstagaren helt eller delvis har försummat att betala hyran för två på varandra följande månader.

7.2 Lagen om allmänt bostadsbidrag

25 §. Utbetalning av bostadsbidrag till hyresvärderna och hyresvärdens anmälningskyldighet. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ändras. Momentet motsvarar det föreslagna 25 a § 2 mom. i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.

51 §. Indexbindning. I paragrafen föreskrivs det att de belopp som anges i lagen binds vid förändringar i prisnivån så som bestäms i lagen om folkpensionsindex. Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt temporärt 5 mom. I momentet föreslås att det i stället för den normala indexjusteringen 2023 ska användas den i lagens 9 § avsedda uppvärmningsnormen och underhållsnormen för egnahemshus förhöjt med 57 procent av de belopp som tillämpas 2022.

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Det temporära moment som föreslås i lagen om allmänt bostadsbidrag ska gälla till utgången av 2023.

9 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen och den kompletterande budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med dem.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Propositionen hänför sig till de grundläggande fri- och rättigheter som tryggas i grundlagen, särskilt vars och ens rätt till social trygghet enligt 19 §. Genom propositionen förbättras betalningsförmågan för personer och hushåll med låg inkomst i en situation där priset på uppvärmningsenergi har stigit avsevärt. Syftet med den ändring som gäller utbetalning till hyresvärden är att trygga boendet för stödtagaren vid betalningsstörningar.

Regeringen anser att propositionen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 25 a § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) 25 a § 2 mom., sådant det
lyder i lag 1330/2011, som följer:

25 a §

Utbetalning till hyresvärden

Folkpensionsanstalten kan besluta att bostadsbidraget betalas ut direkt till hyresvärden utan fullmakt av bostadsbidragstagaren, om bidragstagaren helt eller delvis har försummat att betala hyran för minst två på varandra följande månader. Försummelsen ska bedömas mot bakgrund av stödtagarens livssituation. Utbetalningen direkt till hyresvärden upphör på hyresgästens begäran när det inte längre finns någon grund för det.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 25 § och om temporär ändring av 51 § i lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) 25 § 2 mom. och
fogas temporärt till 51 §, sådan den lyder i lagarna 1143/2017 och 1323/2018, ett nytt 5 mom.
som följer:

25 §

Utbetalning av bostadsbidrag till hyresvärderna och hyresvärdens anmälningskyldighet

Folkpensionsanstalten kan besluta att bostadsbidraget betalas ut direkt till hyresvärderna utan fullmakt av bostadsbidragstagaren, om bidragstagaren helt eller delvis har försummat att betala hyran för minst två på varandra följande månader. Försummelsen ska bedömas mot bakgrund av stödtagarens livssituation. Utbetalningen direkt till hyresvärderna upphör på hyresgästens begäran när det inte längre finns någon grund för det.

51 §

Indexbindning

Med avvikelse från 1 mom. ska år 2023 godkännas i 9 § avsedda uppvärmningskostnader och underhållsutgifter för andra ägarbostäder än aktiebostäder förhöjt med 57 procent jämfört med kostnader och utgifter som ska godkännas år 2022.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 51 § 5 mom. är i kraft till och med den 31 december 2023.

Helsingfors den 20 oktober 2022

Statsminister

Sanna Marin

Social- och hälsovårdsminister Hanna Sarkkinen

1.

Lag

om ändring av 25 a § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) 25 a § 2 mom., sådant det
lyder i lag 1330/2011, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

25 a §

25 a §

Utbetalning till hyresvärden

Utbetalning till hyresvärden

Folkpensionsanstalten kan besluta att bostadsbidraget betalas ut direkt till hyresvärden utan fullmakt av bostadsbidragstagaren, om bidragstagaren helt har försummat att betala hyran för minst två på varandra följandemånader. Försummelsen ska bedömas mot bakgrund av stödtagarens livssituation. Utbetalningen direkt till hyresvärden upphör på hyresgästens begäran när det inte längre finns någon grund för det.

Folkpensionsanstalten kan besluta att bostadsbidraget betalas ut direkt till hyresvärden utan fullmakt av bostadsbidragstagaren, om bidragstagaren helt *eller delvis* har försummat att betala hyran för minst två på varandra följande månader. Försummelsen ska bedömas mot bakgrund av stödtagarens livssituation. Utbetalningen direkt till hyresvärden upphör på hyresgästens begäran när det inte längre finns någon grund för det.

Denna lag träder i kraft den

20 .

2.

Lag

om ändring av 25 § och om temporär ändring av 51 § i lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) 25 § 2 mom. och
fogas temporärt till 51 §, sådan den lyder i lagarna 1143/2017 och 1323/2018, ett nytt 5 mom.
som följer:

Gällande lydelse

25 §

Utbetalning av bostadsbidrag till hyresvärden och hyresvärdens anmälningsskyldighet

Folkpensionsanstalten kan besluta att bostadsbidraget betalas ut direkt till hyresvärden utan fullmakt av bidragstagaren, om bidragstagaren helt har försummat att betala hyran för minst två på varandra följande månader. Försummelsen ska bedömas mot bakgrund av bidragstagarens livssituation. Utbetalningen direkt till hyresvärden upphör på hyresgästens begäran när det inte längre finns någon grund för det.

Föreslagen lydelse

25 §

Utbetalning av bostadsbidrag till hyresvärden och hyresvärdens anmälningsskyldighet

Folkpensionsanstalten kan besluta att bostadsbidraget betalas ut direkt till hyresvärden utan fullmakt av bostadsbidragstagaren, om bidragstagaren helt *eller delvis* har försummat att betala hyran för minst två på varandra följande månader. Försummelsen ska bedömas mot bakgrund av stödtagarens livssituation. Utbetalningen direkt till hyresvärden upphör på hyresgästens begäran när det inte längre finns någon grund för det.

51 §

Indexbindning

Med avvikelse från 1 mom. ska år 2023 godkännas i 9 § avsedda uppvärmningskostnader och underhållsutgifter för andra ägarbostäder än aktiebostäder förhöjt med 57 procent jämfört med kostnader och utgifter som ska godkännas år 2022.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagens 51 § 5 mom. är i kraft till och med den 31 december 2023.*

